

LIETUVOS MIŠKO IR ŽEMĖS SAVININKŲ ASOCIACIJOS (LMSA) INICIATYVA SUKVIESTOS AUKŠTAITIJOS MIŠKO SAVININKŲ SUEIGOS REZOLIUCIJA

2025 m. kovo 21 d.

Ignalina

Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacijos (LMSA) Ignalinos skyriaus iniciatyva 2025 m. kovo 21 d. Ignalinos raj. savivaldybės konferencijų salėje (Ateities g. 23, Ignalina) surengta Aukštaitijos miško savininkų sueiga reaguojant į Aplinkos ministerijos siekius naujajame Miškų įstatyme įtvirtinti papildomus ženklus apribojimus bei draudimus ūkininkavimui miškuose, **ypač skaudžiai galinčius paliesti ~ 130-150 tūkst. ha privačių miškų savininkus**, kurių nuosavybė yra nacionaliniuose parkuose, draustiniuose bei 1 km atstumu nuo miestų. Jei šie aplinkosaugininkų siekiai bus realizuoti, daugelis miškų savininkų liksime tik popieriniais miško „valdytojais“, be jokių realių teisių į savo nuosavybę. Tuo pat metu Seime jau skinasi kelią tos pačios Aplinkos ministerijos anksčiau per Vyriausybę pateikti bei Seimo narių papildomai registruoti nauji apribojimai per LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pataisas, **paliesiantys ~22 proc. miškų**.

Išklausę bei apibendrinę Aukštaitijos miško savininkų sueigos dalyvių pasisakymus apie esamas bei galimas įvedamų naujų draudimų pasekmes, iš to kylančius aktualiausius privačių miško savininkų klausimus ir problemas, siekiant didinti Lietuvos privataus miškų ūkio sukuriamą vertę, užtikrinti konkurencingumą, krepiamės į:

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininką **Saulių Skvernelį**,

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ministrą pirmininką **Gintautą Palucką**,

Lietuvos Respublikos **politines partijas** ir Lietuvos Respublikos **Seimo narius**.

ir prašome neatidėliotinos reakcijos priimant Jūsų kompetencijoje esančius sprendimus. Turime kartu išsklaidyti sklandančias baimes dėl galimų ypač neigiamų pasekmių Lietuvos miškų ūkiui ir jo ekonominiam gyvybingumui.

KONSTATUOJAMOJI DALIS

Vertindami dabartinę situaciją **pažymime**, kad:

- Lietuvoje miškai užima 2,21 mln. ha (~ 33,8 %) Lietuvos teritorijos ir yra neatsiejama mūsų šalies kultūros, ekonomikos ir kaimo plėtros dalis. Per 60 metų faktinis medynų užimamas plotas padidėjo apie 0,6 mln. ha. Atgavus Nepriklausomybę susiformavo privatus miškų ūkis ir ženkliai išsiplėtė- ~43 % miškų valdo 255 tūkst. privačių miškų savininkų (vidutinis valdos dydis-3,4 ha). Miškingumas nuolat didėja (pagrinde-privačių plotų sąskaita), brandžių medynų tūris – 171,4 mln. m³ ir dar didėja, bendras metinis medienos tūrio prieaugis siekia 19,6 mln. m³. Vienam šalies gyventojui tenkantis miško žemės plotas siekė 0,79 ha. Šiuo metu Lietuvoje pagrindiniais kirtimais per metus medienos iškertama ~6,9 mln. m³ (9,5 mln. m³ - visais kirtimais), pusė iš jų privačiuose miškuose. Iš viso šalies miškuose sukaupta ~572,0 mln. m³ medienos išteklių. Kasmet iš miško paimamos medienos kiekiai sudaro vos 1,6% viso medienos tūrio, sukaupto Lietuvos miškuose. Šis kiekis atsistato ir kasmet pasipildo dar 0,5%.
- Tačiau Lietuvos privačių miškų savininkus neramina vis labiau didėjantys suvaržymų, draudimų ir apribojimų naudoti nuosavybę mastai, prisidengiant menamais viešaisiais interesais ar gamtosauga, nevertinant jų socialinio ir ekonominio poveikio, nesitariant su savininkais ir nesuteikiant teisingo atlygio. Valstybės institucijų vykdomas ūkinės veiklos reglamentavimas yra per daug smulkmenišką, dėl ko kuriama sprendimų laisvės ir atsakomybės neskatinanti gremėzdiška biurokratinė sistema. Neūkiškos politikos pasekmė- 7 %- jau trečią dešimtmetį nenaudojamų rezervuotų nuosavybės teisei atkurti miškų. O dar didesni plotai ūkinių miškų išimami iš ekonominės veiklos dėl ekokratų pastangomis vykdomos nuolatinės, chaotiškos bei perteklinės saugomų teritorijų plėtros bei vis didinamų miško ūkinės veikos papildomų ribojimų.
- Lietuvos privatus miškų ūkis turi didelį poveikį kaimo plėtrai (įdarbinimas, pajamos, verslumo didinimas, infrastruktūros plėtra, gamtinės aplinkos gerinimas). Tas indėlis gali būti ženkliai didesnis, jei draudimų ir baudimų bei papildomo apmokestinimo politika būtų keičiama į subalansuoto ūkininkavimo skatinimą, deramai atstovaujant ir remiant aktyvią miškų ūkinę veiklą vykdančius miškų savininkus. Tačiau pastaraisiais metais realus privataus miškų ūkio vystymąsi stabdančių problemų sprendimas yra nustumiamas į paraštes, situacija tik bloginama. Aplinkos ministerija skaičiuoja, kad už dėl papildomų draudimų numatomus praradimus

miškų savininkams kompensacijoms reikės **bent 264,5 mln. Eur**. Tačiau tikslesni skaičiavimai rodo, kad vien nacionaliniuose parkuose, draustiniuose bei 1 km atstumu nuo miestų nutolusių **miškų savininkai patirs apie 1,4-1,6 mlrd. Eur turto nuvertėjimą**. Šios žalos realiai niekas nesirošia atlyginti. Juk nėra sąžiningai atlyginama už jau šiuo metu įvestus draudimus. Valstybinės miškų tarnybos duomenimis, iš 935 tūkst. ha privačių miškų, apie 175-180 tūkst. ha yra saugomose teritorijose, dar apie 25 tūkst. ha patenka į Natura 2000 teritorijas už saugomų teritorijų ribų. Lietuvos nacionaliniuose parkuose yra 43, 9 tūkst. ha, o draustiniuose ~82 tūkst. ha miškų, priklausančių privatiems savininkams.

- Miškas, kurio negalima naudoti ūkiniais tikslais, praranda rinkos vertę. Tokio turto niekas nepirks, bankai nepriims kaip užstato, o ateityje jis taps finansiškai nenaudingas. Jei valdžia ir išmokės žadamą vienkartinę kompensaciją- kas dar nėra garantuota, nes biudžetas tuščias, o pinigų reikia gynybai finansuoti- tai iš dalies atlygins tik vieno miško augimo ciklo praradimus. Tačiau brandūs medžiai liks stovėti ir miško savininkas negalės vėl sodinti ir auginti naujo miško kartos, kuri jo palikuonys galėtų naudoti. Uždraudus pagrindinius miško kirtimus, miško savininkai realiai prarastų galimybę naudotis savo nuosavybe ekonominiais tikslais. Jiems lieka pareigos (pvz., tvarkyti mišką, išvežti atliekas), bet pajamų iš savojo miško jie negalės gauti.
- Konstitucijoje lietuvių Tauta įteisinoje privačią nuosavybę, kaip šalies ūkio pagrindą (46 str.), nedviprasmiškai įtvirtinoje (23 str.), kad nuosavybė neliečiama; nuosavybės teisės saugo įstatymai ir kad nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama, tačiau „visaliaudinei nuosavybei“ nostalgiją jaučiantys aktyvistai, dalis valdininkų bei jiems pataikaujančių politikų kur galėdami šias nuostatas ignoruoja, taiko neproporcingus deklaruojamiems tikslams pasiekti draudimus. Iki šiol vilkinamas kompensacijų išmokėjimas už patirtus nuostolius dėl jau nustatytų apribojimų. **Vietoj to inicijuojamas naujų ženklų draudimų įvedimas, o šiuos siūlymus rengiančios Aplinkos ministerijos vadovai ar atsakingi specialistai, net oficialiai iš anksto kviečiami, jau antrą kartą neatvyksta aptarti su įsueigą susirinkusiais miško savininkais tų sprendimų, kurie tiesiogiai paveiks savininkų galimybes disponuoti turima nuosavybe.** Apie kokią užtikrintumo privačios nuosavybės teisėmis ir pasitikėjimo valstybe atmosferą galima kalbėti 35-siais Nepriklausomybės metais?
- Jei Aplinkos ministerijos inicijuojamos pataisos bus priimtos, **privatūs miškų savininkai kasmet neteks iki 48 mln. eurų pajamų. Ilgalaiškėje perspektyvoje, privačių miškų savininkai negalės ekonominei veiklai panaudoti 1,5 milijardo eurų vertės nuosavų miškų.** Sąžiningai atlyginti už dėl aplinkosaugininkų perdėtų ambicijų patiriamus nuostolius valstybė neturi realių finansinių galimybių.

SPRENDIMAI

1. Kadangi Valstybės finansinės galimybės neleidžia užtikrinti Aplinkos ministerijos siūlomų LR miškų įstatymo Nr. I-671 pakeitimo įstatymo projekte Nr. XIVP-3933 numatyti teisinio reguliavimo priemonių, **prašome Vyriausybės išvadoje nepritarti** tokioms projekte numatytoms teisinio reguliavimo priemonėms. **Prašome** Ministro pirmininko **Gintauto Palucko pavesti** Aplinkos ministerijai parengti valstybės finansinės galimybės atitinkančius pasiūlymus ir atsisakyti perteklinio reguliavimo iniciatyvų.
2. **Reikalaujame** užtikrinti valstybės biudžete reikiamas lėšas kompensacijoms miškų savininkams už dėl aplinkosauginių apribojimų patiriamus nuostolius, kas yra aiškiai įvardinta XIX Vyriausybės programos 639 punkte: <...> *Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą<...>*. Analogiškos nuostatos yra priimtos Nacionalinio miškų susitarimo 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose bei LR Seimo 2024-06-27 priimtos rezoliucijos „Dėl miškų politikos“ 2.1.2 ir 2.1.3 punktuose.
3. **Siūlome nedelsiant įvertinti norimų įvesti draudimų mastus ir ar jų pasekmės atitinka valstybės finansines galimybes** Seime jau svarstomų LR Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo pataisų projektų Reg.Nr. XIVP-3988 ir jį papildančių Seimo AAK iniciatyvų Reg.Nr. XIVP-3988(2), projekto Reg.Nr.XIVP-3761 (kiek tai liečia įstatymo 100 straipsnio papildymą 4 dalimi).
4. **Siūlome** Aplinkos ministrą įpareigoti imtis atsakomybės rūpintis ekonominę vertę kuriančio miškų ūkio stiprinimu ir tvariu vystymu bei ekonominio gyvybingumo užtikrinimu. O jei tokių intencijų nėra, tuomet svarstyti miškų ūkio klausimų kuravimo funkcijas perduoti į kitą ministeriją, galinčią tinkamai rūpintis patikėta šalies ekonomikai reikšminga miškų ūkio sritimi.
5. **Raginame pavesti atsakingoms institucijoms įvertinti valstybės saugumo požiūriu** aktyvistų grupių, eskaluojančių destruktivias nuotaikas visuomenėje jautriomis miškų temomis, finansavimo šaltinius ir apimtis.

Aukštaitijos miško savininkų sueigos iniciatorius

LMSA pirmininkas

Kazimieras Kuliešius

dr. Algis Gaižutis